

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
відділення № 2 Комунального закладу «Рівненський
психоневрологічний інтернат» Рівненської обласної
ради с. Орлівка
28.10.2024**

м. Рівне, 2024

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 28.10.2024 групою НПМ здійснено відвідування відділення № 2 Комунального закладу «Рівненський психоневрологічний інтернат» Рівненської обласної ради с. Орлівка.

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Українець Тетяна Володимирівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Черняк Артем Сергійович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Слободенюк Інна Валентинівна, представник громадської організації;

Новицький Євгеній Павлович, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Попереднє відвідування Відділення не здійснювалося.

Керівництво відділення № 2 Комунального закладу «Рівненський психоневрологічний інтернат» Рівненської обласної ради с. Орлівка (далі – Відділення, заклад) – Добриднік Микола Мусійович.

Відділення знаходиться за адресою: вулиця Миру, 36-А, с. Орлівка, Сарненський район, Рівненська область, 34500.

Згідно з Положенням комунального закладу «Рівненський психоневрологічний інтернат» Рівненської обласної ради, затвердженого рішенням Рівненської обласної ради від 28.06.2024 № 936, інтернат є стаціонарним закладом для соціального захисту, що утворюється для цілодобового проживання (перебування) та догляду за громадянами похилого віку та особами, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, соціально-побутового, медичного обслуговування, соціальних послуг і комплексу реабілітаційних заходів і яким згідно з висновком лікарської комісії за участю лікаря-психіатра не протипоказане перебування в інтернаті.

Заклад розрахований на перебування 205 осіб. На день відвідування у Відділенні перебувало 203 особи.

Серед підопічних 74 - дієздатних, 128 – недієздатних (з них 52 підопічних перебуває під опікою закладу), 1 - обмежено дієздатний.

У закладі мешкає 203 особи, яким встановлено групи інвалідності.

Окрім того, до закладу евакуйовано 188 підопічних, що мають статус внутрішньо переміщених осіб, із закладів Донецької області.

Штатна чисельність працівників Відділення складає 74 штатних одиниць, з яких 1 штатна одиниця – лікар загальної практики-сімейний лікар, 0,5 – лікар-психіатр, 1,0 – сестра медична старша, 51,0 – молодший медичний персонал, 1,0 – сестра-господиня, 0,5 – дієтсестра, 1 – сестра-господиня.

Згідно з наказом Міністерства охорони здоров'я від 29.11.2018 № 2220 заклад отримав ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики за спеціальністю організація і управління охорони здоров'я, психіатрія, терапія; за спеціальністю молодшого спеціаліста з медичною освітою: сестринська справа.

Вартість харчування на одну особу – 185 грн.

Територія ПНІ огорожена, підопічні вільно пересуваються територією закладу, мають можливість відпочивати.

Заклад розміщений у двох житлових корпусах (житловий корпус № 1 – двоповерхова будівля, у якій проведено ремонтні роботи, житловий корпус № 2 – розміщений у приміщенні комунального підприємства «Обласна психіатрична лікарня с. Орлівка» Рівненської обласної ради (далі – Лікарня).

У житловому корпусі № 1 на дверях кімнат розміщені фото, прізвище з ініціалами осіб, які там проживають, та номер кімнати. Підопічні забезпечені сезонним одягом та проживають у кімнатах по 2-11 осіб.

Усі підопічні Відділення мають укладені декларації з сімейним лікарем, який надає первинну медичну допомогу.

У холі житлового корпусу № 1 облаштовано зону відпочинку, наявний телевізор для спільного перегляду. Окрім того, у приміщенні наявні кулери з питною водою та одноразовим посудом для пиття.

Зі слів керівництва Відділення, харчування підопічних здійснюється через аутсорсинг: чотири рази на день здійснюється доставка готових страв.

На кожного підопічного ведуться особові справи, підписуються договори про надання соціальної послуги відповідно до Державного стандарту соціальної реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними розладами, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 17.02.2018 № 1901.

У житловому корпусі № 1 облаштоване укриття. У випадку оголошення у регіоні сигналу «Повітряна тривога!» працівники Відділення та підопічні використовують укриття, яке знаходиться на території Лікарні.

Члени групи НПМ конфіденційно поспілкувались з 60 мешканцями Відділення та працівниками, ознайомились з особовими справами отримувачів соціальних послуг, а також оглянули житлові та допоміжні приміщення Відділення.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України, статті 32, 34 Закону України «Про основні засади

соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні»)

1. У порушення вимог пункту 2.2.2. ДБН В.2.2-18:2007 «Заклади соціального захисту населення» (далі – ДБН В.2.2-18:2007) та через брак приміщень у Відділенні відсутній ізолятор, до якого необхідно поміщати підопічних у разі виявлення гострої інфекції.

2. Під час вивчення медичної документації закладу встановлено, що медичні карти підопічних ведуться за застарілим зразком, що не відповідає вимогам наказу Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ України) від 14.02.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування».

3. Оглядом медичної документації встановлено, що лікарські призначення виконуються не в повній мірі. Зі слів медичного персоналу, підопічним надаються лише наявні медикаменти.

4. Під час вивчення медичної карти підопічного З. встановлено, що він має онкологічне захворювання. 18.05.2023 лікарем-онкологом підопічному З. надано рекомендацію «лікування в умовах онкоцентра та планове хірургічне лікування» (фото 1). Станом на 28.10.2024 рекомендація лікаря залишається невиконаною, підопічний З. продовжує перебувати у Відділенні без належної медичної допомоги.

Як наслідок, такий пацієнт залишається невиліковним хворим та позбавлений можливості отримувати належне лікування. Так, відповідно до практики Європейського суду з прав людини відсутність належної медичної допомоги може становити поведінку, що суперечить статті 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

5. У порушення вимог статті 11 Закону України «Про психіатричну допомогу» та наказу МОЗ України від 15.09.2016 № 970 «Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення», в оглянутій документації не у всіх підопічних наявні згоди на проведення психіатричного огляду та надання амбулаторної психіатричної допомоги.

Окрім того, підопічні або їхні законні представники не надають усвідомленої письмової згоди у формі «Інформована добровільна згода пацієнта на проведення діагностики, лікування, операції, знеболення та на присутність або участь учасників освітнього процесу» (форма первинної облікової документації № 003-б/о, затверджена наказом МОЗ України від 14.02.2012 № 110).

6. Значна кількість підопічних впродовж тривалого часу приймають клозапін (азалептол), при цьому всупереч наказу Міністерства охорони здоров'я України від 08.08.95. № 147 «Про гематологічний контроль при лікуванні лепонексом (клозапіном)» повторні та подальші динамічні аналізи крові не проводились, моніторингу зміни показників крові не призначають.

Слід зазначити, що відповідно до пунктів 3 та 4 вищевказаного наказу пацієнтам в процесі терапії лепонексом має бути гарантовано регулярне гематологічне обстеження, вони повинні бути проінструктовані щодо необхідності негайного звернення до лікуючого лікаря при розвитку будь-якої інфекції чи лихоманки. Число клітин білої крові (КБК) має контролюватись щотижня протягом перших 18 тижнів лікування лепонексом. У подальшому контроль за числом КБК повинен здійснюватись щомісяця протягом всього періоду прийому препарату.

7. Під час відвідування Відділення було відзначено тривожну атмосферу серед підопічних. Значна кількість підопічних демонстрували ознаки збудження та стурбованості, що може свідчити про наявність психоемоційного дискомфорту. Такі спостереження викликають занепокоєння щодо стану їхнього здоров'я та якості наданого медичного догляду.

Під час спілкування з підопічними, останні скаржилися на те, що персонал їх б'є, прив'язує до ліжка. Підопічні мийуть підлогу та посуд, щоб отримати цигарки.

У зв'язку з численними порушеннями прав підопічних, які страждають на психічні розлади, група НПМ дійшла висновку про недостатню залученість лікаря-психіатра у процес надання належної медичної допомоги підопічним. Така ситуація може негативно позначатися на загальному стані здоров'я підопічних та ефективності їх лікування, що вказує на наявність недоліків в організації медичного обслуговування у закладі.

8. У закладі відсутні актуальні протоколи догоспітальної допомоги, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 05.06.2019 № 1269 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги», що знижує вчасне діагностування та подальшу якість надання необхідної допомоги підопічним у разі виникнення невідкладних станів.

9. У Відділенні ведеться «Журнал фіксації випадків про тілесні ушкодження». У вищевказаному журналі є ряд записів щодо отриманих підопічними тілесних ушкоджень, однак записи щодо повідомлення поліції та бригади екстреної медичної допомоги у вказаному журналі відсутні (фото 2 – 3).

10. Відповідно до наказу МОЗ України від 23.02.2016 № 240 «Про затвердження Правил застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади та форм первинної документації» в психоневрологічних відділеннях установи повинно бути обладнано відокремлене приміщення для застосування ізоляції та фізичного обмеження осіб, які страждають на психічний розлад.

У закладі відсутнє обладнане окреме приміщення для застосування ізоляції та фізичного обмеження осіб, що може призвести до порушення права на охорону здоров'я підопічних та мешканців закладу.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України).

11. У ході відвідування закладу групою НППМ встановлено перенаселення в окремих кімнатах інтернату, що є порушенням норм житлової площі на одну особу та не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007. Наприклад, площа однієї з кімнат становить 17,918 м², а сама кімната розрахована на 4 осіб (фото 4). Відтак на одну особу припадає 4.479 м². Зазначене створює умови, за яких порушуються передбачені чинним законодавством норми площі на особу (8-10 м²).

12. У порушення Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених Міністерством соціальної політики України від 19.08.2015 № 857 (далі – Мінімальні норми), в кімнатах житлового корпусу № 2 недостатня кількість твердого інвентарю, зокрема приліжкових тумб, стільців за кількістю місць, столів, шаф для зберігання речей (фото 4).

13. Під час відвідування встановлено, що матраци на ліжках підопічних - це великі шматки пінополіуретану (фото 5). Зазначене порушує пункт 2.1 розділу III Мінімальних норм та може спричинити погіршення стану здоров'я підопічних.

14. Заклад забезпечується водою, що доставляється кур'єрською доставкою. Проте кулер з водою, що розташований у житловому корпусі № 2, знаходиться у кімнаті за зачиненими дверима. На прохання підопічних, медичні працівники наливають їм воду з єдиної ємності (фото 6).

Порушення права на повагу до приватного і сімейного життя (стаття 8 Європейської конвенції з прав людини).

15. У порушення вимог пункту 35 Типового положення про психоневрологічний інтернат, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 957, житлові кімнати для двох і більше осіб не облаштовано ширмами для забезпечення приватності під час переодягання, проведення санітарно-гігієнічних процедур. Зазначене створює умови, за яких неможливе забезпечення наявності позитивного терапевтичного середовища, що не відповідає пункту 34 розділу III Стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводження чи покарання.

16. Групою НППМ встановлено, що одяг та взуття підопічних не персоналізовано. Відповідно до рекомендацій Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню СРТ/Inf(98)12-part (далі – Стандарти КЗК) вищезазначені умови не сприяють зміцненню почуття самотності особистості та особистої гідності підопічних, а індивідуалізація одягу є однією із форм процесу лікування (фото 7).

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

17. Закладом не дотримуються вимоги Правил техніки безпеки та Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417. Зокрема, в окремих житлових кімнатах зняті ручки з вікон.

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (статті 9, 20 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, стаття 43 Конституції України, стаття 5 Закону України «Про психіатричну допомогу»).

18. Заклад не пристосований до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007, а саме: заклад не обладнано ліфтами або підйомниками, що унеможлиблює організацію прогулянок для осіб, що віднесені до маломобільних груп населення та ліжкохворих підопічних та швидко їх евакуацію у разі потреби (житловий корпус № 2); верхні і нижні сходи не промарковані та не контрастують у відношенні до інших сходів сходового маршу і до горизонтальних площадок сходового маршу; коридори закладу не обладнані поручнями; лише частково обладнані санітарно-гігієнічні кімнати для потреб осіб з інвалідністю; відсутні реабілітаційні засоби для купання маломобільних підопічних (житловий корпус № 2) (фото 8).

19. У Відділенні проживають 188 осіб з інвалідністю, проте не у всіх підопічних наявні індивідуальні програми реабілітації (далі - ІПР). Зі слів персоналу у частини підопічних на момент евакуації документи були взагалі відсутні. Вказане є порушенням Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні», статтею 23 якого передбачено, що ІПР є обов'язковими для виконання установою, в якій перебуває особа з інвалідністю, а особи відповідно до статті 45 винні у порушенні законодавства про реабілітацію осіб з інвалідністю, несуть відповідальність згідно із законом.

Зі слів персоналу у частини підопічних на момент евакуації документи були взагалі відсутні. Адміністрацією закладу вживаються усі можливі заходи для їх відновлення, зокрема і ІПР.

20. Складені і наявні індивідуальні плани надання соціальної послуги є не повними і не відповідають вимогам Розділу IV «Складання індивідуального плану надання соціальної послуги стаціонарного догляду» наказу Міністерства соціальної політики від 29.02.2016 року № 198. Крім того, не вбачається будь-який перегляд індивідуальних планів взагалі від початку їх складання (зарахування підопічного до установи), чого не може бути з огляду на зміну потреб підопічного протягом життя і перебування в установі (фото 9).

Порушення права володіти, користуватися та розпоряджатися своєю власністю (стаття 41 Конституції України).

21. У порушення наказу Міністерства соціальної політики України від 17.09.2018 № 1055/32507 «Про затвердження Порядку використання сум пенсій (щомісячного довічного грошового утримання) та/або державних соціальних допомог, нарахованих відповідно до законодавства дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, недієздатним особам та особам, цивільна дієздатність яких обмежена, які є вихованцями/підопічними дитячих будинків-інтернатів, психоневрологічних інтернатів», у Відділенні не ведуться Журнал обліку і руху коштів, акти видачі, хоча має місце практика закупівлі «продуктових пакетів –цигарок» підопічним за їх кошти (25 %) без юридично оформленої згоди підопічного/опікуна.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Рівненській обласній державній адміністрації – Рівненській обласній військовій адміністрації, Рівненській обласній раді:

вжити заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності;
забезпечити контроль за дотриманням прав підопічних;
розглянути можливість додаткового фінансування закладу.

2. Комунальному закладу «Рівненський психоневрологічний інтернат» Рівненської обласної ради забезпечити:

належне ведення медичної документації;
ознайомлення підопічних із усвідомленою згодою особи на огляд у психіатричному закладі;
проведення регулярного гематологічного контролю підопічним, які проходять курс лікування препаратом, у складі якого є діюча речовина клозапін;
надання належної медичної допомоги підопічним;
облаштування житлових кімнат інтернату відповідно до Мінімальних норм;
проведення капітального ремонту будівель і споруд, які не відповідають ДБН, з урахуванням специфіки психоневрологічного інтернату;
вжиття організаційних заходів щодо виплати підопічним 25% призначеного розміру державної соціальної допомоги;
пристосування приміщень для осіб з інвалідністю;
облаштування житлових кімнат ширмами для забезпечення приватності підопічних;
персоналізацію одягу та взуття підопічних;
затвердження протоколів догоспітальної допомоги та проведення навчання персоналу щодо їх використання;

посилений контроль за ставленням персоналу закладу до підопічних, зокрема вжити дієвих заходів щодо уникнення неналежного поводження з підопічними;

проходження щорічного медичного огляду підопічними закладу;

надання підопічному З. належної медичної допомоги;

ведення особових справ підопічних відповідно до вимог чинного законодавства;

вжиття заходів щодо організації обстеження осіб з інвалідністю, які проживають у Відділенні, МСЕК з метою оформлення та коригування індивідуальних програм реабілітації, виконання реабілітаційних заходів і здійснення контролю за їх виконанням.

Додаток: фотоматеріали на 3 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст
Відділу сприяння роботі
регіональних представництв

 - **Тетяна УКРАЇНЕЦЬ**

Фото 1

Нервова система Дружескі Д-5, сучасними
режими тиші в поз. Рибера
похибана

Спеціальні освіти С-м Пастурнакочого(-)
Соловйук Євгеній

Екстремний віражі: Б.Б.

Даніа Пшаренкія паранойда, безумер-
ний Смерд

ІХС, Атеросклеротичний кардіо-
склероз, СНІ, ФК в
Парикозна хвороба, н/к, ХЛНІ,
Стенокардіоз хроніа

ПЛАН ОБСТЕЖЕННЯ І ЛІКУВАННЯ

12.05.2012 Склад
визначити чи наявна безладна обиди
обиди тільки пошкв
ФК на шквлі пр змочі мавки
директор по Тем С.О. з Фінансировання
Клініч. обиди: С1
на шквлі лівої порожби мавки
необудува - шквлі пр
Д-з Атеросклероз обиди-судова Т.М.ІІІІ
на ФК ІІ
Пилується шквлі лівої 'отрим'
Фінансирована лікування в медоб'єд-
окувній
- лікує Шурман І.І. - лі

Лікувальні лікар
12.05.2012 - 7:00 - 13:30 - 6:15

Фото 2

№	Ім'я	Піде	Вік	Стать	Діагноза	Лікування
1	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
2	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
3	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
4	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
5	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
6	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
7	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
8	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
9	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
10	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]

Фото 3

№	Ім'я	Піде	Вік	Стать	Діагноза	Лікування
1	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
2	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
3	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
4	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
5	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
6	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
7	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
8	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
9	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
10	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]

Фото 4

Фото 5

Фото 6

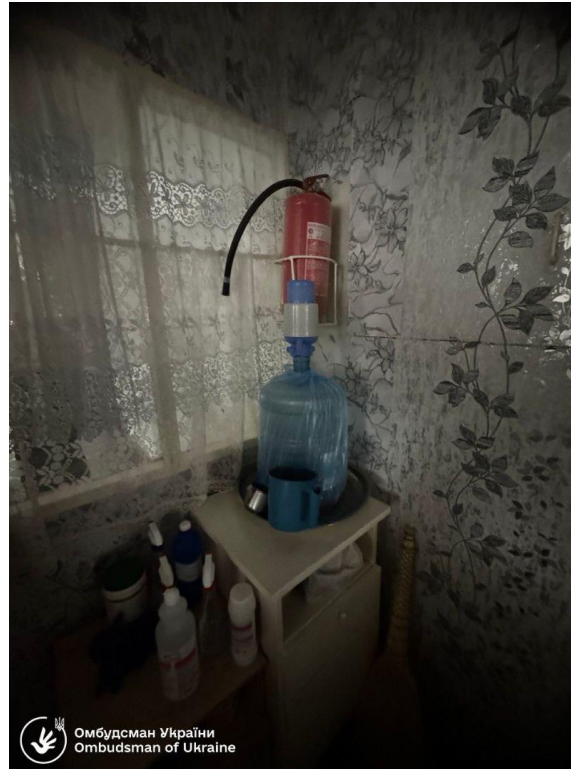

Фото 7

Фото 8

Фото 9

(пункт 4.2)

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН
надання соціальної послуги денного догляду*

Інформація про отримувача соціальної послуги:
 Прізвище, ім'я, по батькові: _____
 Вік: _____
 Стать: чоловіча
 Сімейний стан: не одружений
 Мова спілкування: українська
 Інвалідність, група: 2 група
 Ступінь індивідуальної потреби в наданні соціальної послуги денного догляду: _____

Додаткова інформація про отримувача соціальної послуги (за наявності): не дієздатний
 Дата звернення: 06.06.2022р.
 Прізвище, ім'я, по батькові надавача соціальної послуги: _____

Інформація щодо необхідності залучення інших фахівців: лікар – терапевт, лікар – психіатр, медичні сестри, психологиня, соціальні працівники.

Надавач соціальної послуги

В.о. директора Бережнюк В.С. _____ (підпис)

Соп. Працівник _____ (підпис)

Соц.працівник _____ (підпис)

Психологиня _____ (підпис)

Отримувач соціальної послуги _____ (підпис)

*Персональні дані використовуються з метою надання соціальної послуги денного догляду, захищаються і обробляються відповідно до вимог Закону України "Про захист персональних даних".